

Hicretteki Niyetin Önemi¹

Hicret, insanı hizmet etmeye motive eder. İnsan için âdetâ bağlayıcı bir yönü vardır. Muhacir, kendi kendine hep, “Ben buraya boşuna gelmedim. Benim bir gaye-i hayalim var. Onu gerçekleştirmek için buraya geldim.” der, yapması gerekli olan hizmetlere odaklanır. Eğer muallim olarak geldiyse, en güzel şekilde mesleğini icra etmeye çalışır. Bir iş adamı olarak geldiyse, kendisinden beklenen hizmetleri deruhte eder. Kısacası hicret mülâhazası onun bütün hayatını kontrol altına alır. Muhacir olarak ne yapması gerekiyorsa onu yapmaya teşvikçi olur.

Ayrıca “Bir an evvel bu faslı kapasak da gitmemiz gerekli olan yere gitsek” mülâhazası taşıyanlar, niyetlerini de kirlenmiş olurlar. Bu yüzden, hicret eden bir insan en başta bu tür mülâhazaları zihninden söküp atmalı ve meseleyi zamana, yıllara bağlamamalıdır.

Evet, asıl mesele niyettir. Buharî’nin ilk hadis olarak Sahih’ine aldığı nebevî kelimada ifade edildiği üzere, ameller niyetlere göredir. Bu sebeple, hicret ederken Allah’ı hoşnut etme niyetiyle yola çıkma, arkasından da i’lâ-i kelimetullah, mücahede ve temsille onu taçlandırma çok önemlidir. İnsan, gittiği yere, orada kalma ve oranın insanlarına hizmet etme niyetiyle gitse bile, daha sonra ortaya çıkan yeni durumlara göre hareket etmesi gerekebilir. Kendisi ve hizmet arkadaşları, onun artık başka bir yerde hizmet etmesinin daha faydalı olacağını düşünebilirler. O da tıpkı sahabe efendilerimiz gibi kendisi için nerede daha güzel hizmet etme, sahip olduğu değerleri muhtaç gönüllere ulaştırma imkânı varsa oraya gider, hicretini ikiye katlar.

Evet, niyet çok önemlidir. Bazen hicret etmeden de hicret sevabı alınabilir. Mesela bir kişi, edindiği tecrübeleri ve kazandığı müktesebatı başka yerlerde değerlendirebilme adına hicret etmeyi gönülden ister. Fakat beraber çalıştığı insanlar, onun bıraktığı boşluğu dolduracak başka birisi bulunmadığını, yerinde durmasının daha zaruri olduğunu düşünür ve onu kalmaya ikna ederler. Bu durumda bu kimse inşaallah niyetinin sevabını alır. Zira ihtiyaç zuhur ettiği durumlarda hicret etmek önemli olduğu gibi, kalınması gerektiği durumlarda kalmak da önemlidir. Kişi niyetiyle hicrete açık durduğu ve onu arzuladığı sürece -Allah’ın izniyle- hicret etmiş gibi sevap kazanacaktır.

Sonradan Niyet Olur Mu?²

Başta hicret niyetiyle gidilmeyip sonradan niyet hicrete çevrilirse, o da başta hicret niyetiyle göç edenler gibi sevaba nail olur. Bu durum “innel hasenâti yüzhibesseyyiâtı = iyilikler kötülükleri giderir” ayetince de teyit edilen bir durumdur.

Giderken; çalışmak, üniversite okumak vs. için giden bir insan, gittiği yerlerde belli bir şuura erer ve dinine hizmet etmeye başlarsa, bu da onun hicreti olur. Aslında bu durum, hicretin esas manasını da içine almaktadır. Zira peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), bir hadislerinde, hicretin temel esprisini açıklarken şöyle buyururlar: “Gerçek Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların emniyet ve esenlikte olup (zarar görmedikleri) kimsedir. Hakiki muhacir de Allah’ın yasak ettiği şeylerden uzaklaşıp onları terk edendir.” (Buhârî, Îmân 4-5, Rikâk 26; Müslim, Îmân 64-65.)

Aslında bu hadisi şerife göre yerinde duran ve iradi olarak günahları terk eden insan bile hicret etmiş sayılır. Dolayısıyla vatanlarını şu veya bu sebeple terk edenler, sonradan şuurlanır, günahlara açık hayatlarını düzeltir ve dinin ruhuna uygun yaşamaya çalışırlarsa onların sıfatları da muhacir olarak

¹ M. Fethullah Gülen, “Hicret”, <https://www.herkul.org/kirik-testi/kirik-testi-hicret/>

² “Hicret ve Niyet”, <https://hikmet.net/hicret-ve-niyet/>

kaydedilir inşallah. Allah, hicret edenlerin hicretlerini kabul, hicret edemeyenlere de hicret etmeyi nasip etsin.

Sahâbinin Yaptığı Hicretle, Dış Ülkelere Giden İnsanımızın Gitme Keyfiyeti Arasındaki Bağ³

İlk hicret için niyet anlamında bu ölçüde bir kararlılık şart değildi. Çünkü herkesin din için hicret ettiği belliydi. Fakat daha sonraki hicretler, o ilk hicret gibi belli bir zaman dilimi içinde o ölçüde muazzam bir iş olmadığından, bazı ibadetlerde olduğu gibi onlarda da niyeti tayin ve tebyin etmek gerekecek. Meselâ Ramazan-ı şerifte hangi oruca niyet edilirse edilsin Ramazan-ı şerife niyet edilmiş olur; çünkü o bir aylık zaman zarfı, bu işe tayin ve tahsis edilmiştir. Ama senenin herhangi bir gününde oruç tutarken, bu nafile olabileceği gibi kaza veya başka bir oruç da olabilir. Öyleyse onu geceden tayin etmek lazımdır.

Bu itibarla ilk hicret edenler, hicret etmiş olurlar, ama onların içinde sadece niyetini hâlis tutmayanlar -var mıydı bilmem- onun sevabını tam alamamışlardır. Bundan sonra ise bir ülkeden başka bir ülkeye ister muvakkat, isterse müebbet olsun göç ederken, niyet ciddî önem arz etmektedir.

Meselâ Türkiye’den çıkıp değişik memleketlere giden insanlar, niyetlerini çok geniş dairede Allah rızası için tutabilirler. Meselâ onlar, şu mülâhazalar içinde olabilirler: Bir; bizim ülkemiz, fakirler, mağdurlar, mazlumlar ülkesidir ve bizim en büyük kaybımız da dünyayı iyi anlayamamamızda ve muasırlarımız zenginleşirken bizim fakir kalışımızdadır. Üstad da diyor ki: “Bizim üç düşmanımız var birincisi fakirlik, ikincisi tefrika, üçüncüsü de cehalet.” Ne olursa olsun bu ülke iyi idare edilemediğinden, oldukça fakir kalmıştır. İkincisi de Türkiye cehalete mahkum edilmiştir. Öyleyse biz de tıpkı Japonlar gibi dünyanın değişik yerlerine “şedd-i rihâl” ederek o ülkelerde olan ilim ve teknoloji adına ne varsa onu kendi ülkemize taşımalı ve ülkemizi bir an evvel mamur etmeliyiz. Bunu yaparken de sadece Allah’ın rızasını kazanmayı düşünmeliyiz. Çünkü Allah (celle celâluhu), müminlerin, başka milletlerin sultanı altında yaşamalarına razı değildir. Evet başkalarının hâkimiyetleri altında yaşayanlar, her an Allah’ın gazabına uğrama ihtimalleri söz konusudur.

Eyyûb el-Ensarinin Hicret Anlayışı⁴

Bakın ülkemizin şanlı misafiri Ebu Eyyûb el-Ensari Hazretleri’ne. Yezid döneminde, yetmiş yaşını aşmış iken, at sırtında Medine’den İstanbul önlerine gelmiş. Hayatı boyunca o cepheden bu cepheye koşmuş, sıcak memleketlerde pişmiş bu insan, o uzun yola çocuklarının itirazına rağmen seve seve çıkıyor. İhtimal bu uzun yolculukta hastalanıyor ve İstanbul surları önünde vefat ediyor; ediyor ama vefatı öncesi tabakat kitaplarının kayıtlarına göre; “Beni elinizden geldiğince İstanbul içlerine doğru götürün. Götüremediğiniz yerde beni gömün. Ben Allah Resul’ünden, buranın mutlaka bir gün fethedileceğini duydum. İşte O’nun haber verdiği kahramanların, yiğitlerin kılıç seslerini, at kışnemelerini duymak istiyorum!” diyor.

³ Prizma 4, s.72-73.

⁴ M. Fethullah Gülen, Gurbet Ufukları (Kırık Testi 3), Nil Yayınları, Mart 2011, s.78-79.